Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦЕНТИ · РІК XXIX. · Число 282. · Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 5. грудня, 1921. · VOL. XXIX. · No. 282. · Jersey City, N. J., Monday, December 5, 1921. · THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

СТРАЙКАРІ ДУМАЮТЬ ПОЗИВАТИ ФАБРИКАНТІВ ЗА ПРОПАВШІ ЗАПЛАТИ

НЮ ЙОРК, 2. грудня. — Нюйорські кравці, котрі вийшли на страйк понад два тижні тому назад, постановили нині на зборах пізвати кравецьких підприємців за зворот заплати, які кравці булиби дістали, якби не було страйку.

Се перший случай в історії американського суду та американського робітництва, щоби робітники внесли такий позов. Робітники опирають позов на тій самій правній основі, на котрій свого часу опиралися підприємці в так званій справі данберських капелюшників; тоді підприємці пізвали робітників, що були вийшли на страйк, о відшкодоване врат, понесених підприємцями через страйк, а суд видав проти робітничої юнії капелюшників та поодиноких робітників височезний засуд, опираючися на тім, що робітники виходячи на страйк перед скінченнем терміну юнійної умови з підприємцями, поломили контракт і повинні за се грошево відповідати підприємцям. Наслідком судового вироку не лише юнія капелюшників була зруйнована, але й богато робітників, які були примушені попродати свої доми, щоби заплатити підприємцям присуджену їм суму.

Тепер нюйорські кравці хочуть обернути кіл і звернути його острим кінцим проти підприємців. Вони будуть в суді доказувати, що підприємці поломали контракти з робітниками, що вони проти виразної постанови умови з юнією оголосили нові умови праці та заплати перед скінченнем терміну умови, що в той спосіб вони викликали страйк робітників та причинили робітникам величезні грошеві втрати. Юнія постановила внести сей позов вислухавши наперед опінії своїх адвокатів.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ В ШІКАГОВСЬКИХ РІЗНИЦЯХ.

ШІКАГО, 2. грудня. — На приказ юнії різницьких робітників почнеться в понеділок, дня 5. грудня, страйк робітників різницького підприємства Армура.

Причиною страйку являється оголошене недавно рішенне про знижку робітничої заплати в різницях; робітники протестують проти сього рішення, закидаючи, що сю ухвалу принято на засіданню конференції представників підприємців та нібито представників робітників. На діліж робітників не представляли вибрані робітниками люди, але формани та наставники, установлені довільно підприємцями.

Страйк робітників Армура розтягається поза Шікаго; робітники в Канзас Сіти, Форт Верт, Оклагома Сіти та других центрах різницького промислу постановили також вийти на страйк після зарядження юнії. Підприємство грозить ріжними репресіями проти страйкарів, кажучи, що вони втратять роботу і т. д.

З ВАШІНҐТОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 2. грудня. — Гюз, голова американської делеґації на межинародну конференцію для зменчення зоружень, відбув нині наради з Балфуром, головою англійської делеґації, та адміралом Като, головою японської делеґації. Предметом нарад сеї конференції була справа японських домагань щодо морського розоружения. Вислід конференції був такий, що Япан згодився пристати на американську пропозицію щодо величини японської фльоти (себто, щоби японська фльота виносила 60 процент містоти англійської або американської фльоти) під тим услівем, що далеко-східні питання полагодять згідно з японськими бажаннями, а саме що Японови дадуть якесь відшкодоване за те, що він відступить від англійсько-японського порозуміння.

ДІВЧИНА ПОПАЛА НА ДОХІДНИЙ БИЗНЕС ЧЕРЕЗ ЗАМІЖЖА.

ШІКАҐО, 2. грудня. — Агенти уряду арештували тут женщину, що подається за паню Гелен Фергасон Дрекслер, обжаловуючи її за многоженство. Коли її приведено до суду і піднесено проти неї закид, що мимо своїх 22 літ віку вона була уже замужем десять разів і то віддаючися за другого, не діждавшися смерти попереднього, арештована з повним спокоєм заявила: „То ви знаете лише за десятьох мужів? Таж то ледво половина моїх мужів. Я була замужем не 10, але 16 разів." І тут вона стала розказувати майже неймовірну історію свого життя. Перший раз вийшла вона заміж в 1918. році; її муж був купцем автомобілів в Бостоні. Незадовго по шлюбі, його покликано до війни; за кілька місяців жінка довідалася про його смерть. Воєнний департамент став платити її посмертну пенсію, хоч вдова вийшла незадовго знов заміж, сим разом в Ню Йорку. Жила з ним кілька місяців, поки він не вступив до фльоти, записуючи на неї пенсію. В той спосіб вона уже побирала дві пенсії, разом яких 60 долярів місячно. Коли вона сказала про се одній товаришці, ся порадила її робити так далі, віддаватися далі за жовнірів та моряків. В той спосіб можна збільшити пенсію без кінця. Вона послухала товаришки. Від того часу ціле її життя було одною женячкою за другого. З кождим мужем жила якийсь час, доки він не записав на неї урядової пенсії. Потім вона їх покидала. Вона навіть їх імен не знає, лише памятає, що їх було 16. Тепер її пенсія виносила уже 500 долярів на місяць, але все ще не була вдоволена. Тут її карієру перервало потайне слідство уряду та арештоване.

СПИНЕННЯ ІМІҐРАЦІЇ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Як відомо, законом з 19-го мая 1921 р. обмежено іміґрацію до Злучених Держав до „трех процентів", значить з кождої країни американські власти впускають сюди лиш стільки іміґрантів, щоб число новоприбувших на протязі одного року неперевисшило трех процентів усього числа їх земляків (уроженців тої самої країни) в Злучених Державах. На основі того трех-процентового закона має бути допущено в Америку за рік від 1-го липня 1921 р. до 30-го червня 1922 р. усього 355.825 душ. з того числа доси (16-го листопада) прибуло вже 150.071 так що до кінця урядового року (30-го червня) лишається відкритий віїзд ще 206,949 іміґрантам. Одначе не з усіх країн. Деякі — Греція, Югославія, Туреччина, Еспанія, Португалія — свою трех-процентову міру вичерпали і іміґрантів з тих країн в Америку вже не впускають. До Нового Року певно вже виповнять іміґраційну „квоту" Італія, Угорщина, Румунія, Чехо-Словаччина, Польща і Східна Галичина, так що на цілого півроку іміґрація з південної і центральної Европи буде фактично спинена. По Новім Році впускатимуть лиш переселенців з скандинавських країв, Англії, Франції, Швайцарії, Німеччини і Австрії, що ще далеко не настарчили дозволеної кількости іміґрантів. З Росії (з Україною, балтийськими краями і Сибірю) прибуло теж лиш 9.430 з допущеного числа 34.247. Без огляду на закон ніобмеження вільно приїзджати, розуміється, американським горожанам; тим не-горожанам, що вже були в Злучених Державах і виїхали лише в тимчасову гостину заграницею (найдовше на шість місяців) врешті всім, тим, хто що найменше один рік перед приїздом до Злучених Держав жив в Канаді, Мексико або Південній Америці.

З ПІВНОЧИ І ПІВДНЯ ІДЕ ЗИМА

В Скандинавії панують страшні зимні вітри, т. з. оркани, які спричинили богато шкід. В дунських пристанях затонуло кілька кораблів. В Ютляндії упали великі сніги, наслідком чого рух потягів здержаний. В Югославії шаліє сніговиця, яка перервала всяку комунікацію між Білгородом а Загребом.

ПОЛЬСЬКИЙ ШОВІНІЗМ У ЛЬВІВСЬКИХ ШКОЛАХ

Управа міської школи ім. Пірамовича у Львові відказується приймати на науку хлопців української народности. Таке лучилося з Олексою Диблюком, що хотів записатися на вечірні курси для ремісничої молоді в сій школі. Один з професорів заявив Диблюкови, що не впише його на курс, поки не змінить свого обряду на римо-католицький. Що за безоглядний шовінізм! І грішать ним важко-преважко ті самі Поляки, що тому кільканайцять років назад горлали на цілу Европу, коли пруські або московські шкільні власти поважилися хоч одним нечемним словом вобидити маєстат польської „шкулки" — або польської дитини.

ЖИТТЄ ЧЕРЕЗ НИКЕЛ.

Тринайцятьлітний хлопчина Джан Мартин, що жив зі своєю родиною в Ню Йорку, стратив життя наслідком дуже дивного случаю. Забавляючися по школі зі своїми товаришами на вулиці, він впустив нехотячи пятьцентову монету в крати на хіднику, котрими воздух доходить до підземної зелізниці. Хлопці підняли закратованнє, а Мартин спустився через отвір у підземний льох зелізниці. Там було темно. Хлопці на хіднику вулиці чули, як їх товариш нипав в темноті. Потім нагло вони почули крик і стукіт немовби від упадку чогось тяжкого. Се їх товариш впав на тори зелізниці, що були яких 20 стіп понизче. Стук вмить заглушив гуркіт надїзджаючого поїзда, що переходив через те місце.

Пасажири на поїзді підземної зелізниці, які дивилися з першого воза на тори, бачили, як невелике людське тіло впало на тор і як поїзд поїхав поверез нього. Моторовий поїзд бачив також як тіло падало, але як він задержав поїзд, колеса першої колесниці уже переїхали тіло хлопчини, відтинаючи йому голову немовби мечем. Прибувшим лікарям не лищилося нічого робити, хиба висказати погляд, що за випадок не відповідає ніхто, кромі хиба самого нещасного хлопчини.

РОЗБИТТЄ ВІТР. КОРАБЛЯ.

Двощоглoвий вітрильний корабель „Томас Р. Вулі", що виплив з одного новоанґлійського порту, попав на бурю, котра занесла його на повне море. Тут буря зломила кораблеви обі щогли та зіпсула йому керму. З тяжкою бідою капітан корабля потрафив зробити щось в роді нової керми, при помочи котрої корабель через два дні боровся з морем стараючися завернути до берега. Нарешті морякам вдалося приплисти до берега, але тут корабель заплив на мілину. Через цілий день моряки давали сиґнали, але ніхто їх не бачив. Нарешті побачили їх прибережна сторожа. Ся пробувала вратувати моряків; пробувала наперед стрілити на корабель линву, щоби потім нею стягнути усіх моряків на беріг, але з моря дув такий сильний вітер, що линву не можна дострілити проти вітру на корабель. Пробували спустити ратункову лодку, але збурене море не давало. Наконець моряки з корабля спустили лодочку, на котру всіло їх сімох. Море зараз перевернуло лодку, а вода занесла моряків на мілину, віддалену яких 300 ярдів від берега. Коли настав відплив моря, прибережна сторожа зі сімох людий підійшла до піскової мілини, на котрій сиділи моряки, утворила ланцюх з людських тіл, по котрому сімох моряків перейшло безпечно з мілини на беріг.

РОЗСТРІЛИ В НОВОРОСІЙСЬКУ.

БЕРЛІН, 18. падолиста. (Вл. кор. „Свободи"). По масових розстрілах, переведених большевиками в кубанській столиці Катеринодарі, такі самі нелюдські розстріли переведено в чорноморській столиці Новоросійську. Тут також серед розстріляних попадаються здебільшого українські призвища: хлібороби Стеценко, Радченко, Рутковський; міський голова Назарів; купці: Гаврилів і Гребенщиков; бувший генерал Васлів; адвокат Рейнеке; лікарі: Поплавський і Орлов; офіцери: Гордієнко, Гарячий, Зюзин, Пригін, Скворцов, Сементківський, Упрюмов, Салукідзе й Лукин ,8 козаків зі станиці Благовіщенської й 6козаків зі станиці Миколаївської.

Трох учнів місцевої середньої школи засуджено було на смерть, але смертну кару їм замінено примусовою тяжкою працею на 5 літ.

ГОЛОВНА ХИБА УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН У ВІДНОШЕННЮ ДО УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Є такі Українці, що щиро підопруть кожду народну справу, або українське підприємство. Коли однак се підприємство має якісь свої хиби, тоді Українець сейчас відрікається свого і йде до чужого.

В тім то й клопіт. Бо Українець повинен розуміти, що українське підприємство скріпляє силу народу в кождім зглядi. Коли щось бракує, то не покидати його, не відрікатися, але старатися його піддержати і направити. Над направою працювати завзято доти, доки не буде всьо як найліпше.

КОЛИ БИ ОТЖЕ „СВОБОДА" І НЕДОПИСУВАЛА В ЧІМСЬ, ТО НЕ ТРЕБА ЇЇ ВІДРІКАТИСЯ. ПРОТИВНО, ЩЕ КРІПШЕ ТРЕБА ЇЇ ДЕРЖАТИСЬ І ШУКАТИ СПОСОБІВ ПОПРАВИТИ ЇЇ. ЯКРАЗ ТАКЕ ПОСТУПОВАННЄ СКРІПИТЬ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ — БО ЦЕ ВКАЗУЄ НА СВІДОМІСТЬ. З ТИХ ПРИЧИН ТРЕБА КОЖДОГО УКРАЇНЦЯ В АМЕРИЦІ ПРИЄДНАТИ ДЛЯ „СВОБОДИ".

Ніхто не може нарікати, що „Свобода" дорога, бо передплата виносить:

На рік .... $ 7.00
На пів року .... $ 3.75
На три місяці .... $ 2.00

В Джерзи Сіти і заграницею:

На рік $10.00
На пів року .... $ 5.00
На три місяці .... $ 2.75

Гроші посилати чеками або моні-ордерами:
"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ВІСТКА ПРО НАМІРЕНИЙ СОЮЗ АМЕРИКИ, АНҐЛІЇ, ФРАНЦІЇ І ЯПОНІЇ

ЛОНДОН, 3. грудня. — Лондонський дневник „Таймс" одержав телеграму з Токіо, столиці Японії, яка доносить, що тамошня газета „Джіджі Шімпо" дістала депешу з Вашінґтону, котра сповіщає, що Велика Британія, Японія, Злучені Держави і Франція ведуть переговори в справі заключення взаїмного договору. Депеша говорить, що представники сих чотирох держав мали би підписати в сій справі меморіял протягом тижня.

НІМЦІ ХОТЯТЬ ПОЗИЧКИ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 3. грудня. — Бувший німецький міністер відбудови др. Валтер Ратенав пробуває тепер в Лондоні, де хоче роздобути для Німеччини позичку в сумі 50 міліонів фунтів стерлінґів ($250,000,000).

В тутешніх фінансових кругах заявляють, що його заходи не увінчаються успіхом.

ЗАСУД БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ҐАЗЕТИ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 3. грудня. — Посол до анґлійського парляменту Дж. Г. Томас, член соціялістичної партії, заскаржив був до суду тутешню ґазету „Ди Комюнист" за очерненнє з приводу заміту сеї ґазети, що Томас ділав яко зрадник робітничого руху, коли він ужив свого впливу на „потрійний союз" робітничих юній, аби не підпирали майнерського страйку.

Недавно була розправа над сею справою в одному з лондонських судів, який присудив послови Томасови 2,000 фунтів стерлінґів ($10,000) відшкодовання за зневагу.

В часі розправи Томас сказав, що він не сумнівається, що лондонські комуністи вели аґітацію за російські гроші.

НІМЦІ ХОТЯТЬ, ЩОБ АЛІЯНТИ ЗАБРАЛИ З НІМЕЧЧИНИ КОНТРОЛЬНІ КОМІСІЇ.

БЕРЛІН, 3. грудня. — Німецька преса домагається щоби аліянти забрали з Німеччини міжаліянтські контрольну комісії, які мали пильнувати розоруження німецької армії. Преса пище, що тепер розоруженнє вже довершене і комісії повинні забратись а не сидіти на кош тнімецького скарбу. До жовтня с. р. сі комісії коштували 1,250,000 німецьких марок.

ЯПОНІЯ ВІДКЛИКУЄ ВОЄННІ ЗАМОВЛЕННЯ.

ҐАҐА, столиця Голяндії, 3. грудня. — Японське правительство відкликало замовлення на оружні приготовання в Німеччині. Се відкликаннє сталось наслідком вашінґтонської конференції.

ДАЛЬШІ НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ АНҐЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ.

ПАРИЖ, 1. грудня. — В тутешніх політичних кругах заявляють, що Франція крайно невдоволена з анґлійсько-німецького зближення і з предложень про мораторію (відложеннє реченця плати) для німецького відшкодовання.

Французи є за примушеннем Німеччини до оплат. Вони хотіли би віддати Німеччину в руки аліянтського, а радше французького, ресівера, котрий стягав би сплати з богатої Ренської провінції.

Гадають, що се може прискорити зірваннє приязних відносин між Анґлією і Францією.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО І КОНСУЛЯТ У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ, 1. грудня. — Американську місію у Відні перемінено на посольство. Посол Фрейзієр навязав уже правильні дипльоматичні зносини з Австрією.

Кромі того отворено наново у Відні американський консулят. Консулями є Кароль Фостер і Роберт Ґайнгартнер. Заступником консуля іменований Борт.

ПІДПОРИ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

БЕРЛІН, 18. падолиста. (Вл. кор. „Свободи"). — Як віддано й щиро патріотичні урядовці польськог держави служать своїй „ойчизні", показують слідуючі дві пригоди, які сталися останніми днями.

У Варшаві дня 12. листопаду розстріляно на вирок польського військового суду поручника польської армії Верещинського. Цей славний патріот украв і прогуляв не більше й не менше, як 22 міліони марок, що належали польському інтендантству.

Друга пригода сталася що-йно в Познані, де за одним разом заарештовано директора місцевої почти, його заступника й 13 почтових урядників — усе чистокровних Поляків, яких перед двома роками настановлено на місце прогнаних Німців. Арештовані патріоти протягом цілого року крали всі листи й пересилки, що приходили з Америки, рівночасно не гребуючи й скарбовими гршими. Жилося на познанській почті дуже весело, бо служба день і ніч була пяна. За один останній місяць там було випито на півтора міліона марок лікерів і вин.

Аж тепер довідаються американські Мазури, а також і декотрі наші земляки, де поділися їхні доляри, післані додому через познанську почту. Пропили їх познанські почтовики во славу „коханої ойчизни"...

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

КОМУНІСТИ Й УКРАЇНСЬКА ГАЛИЧИНА.

(Від власного кореспондента).

Від кількох місяців виходить у Відні „Наша Правда", орґан галицько-української комуністичної ґрупи. „Наша Правда" поборює очевидно теперішній польський окупаційний режім в Галичині, та поборює рівночасно й діяльність українського правительства Галичини. Спасенне Галичини видить вона очевидно в заведенню радянської форми правління в Галичині.

З кругів, які видають „Нашу Правду", походить очевидно також „Маніфест Центрального Комітету Комуністичної Партії Східної Галичини до українських робітників та бідних селян". Сей „Маніфест", розправившися різко як з ідеєю Української Народньої Республики так і з ідеєю самостійної Галицької Республики, якої тепер домагається українське правительство Галичини, — бачить єдиний ратунок Галичини в переході влади в руки робітників і бідних селян. „Тоді — пишеться там — утсануть всякі спори Українців, Поляків і Жидів, всі згідно приступлять до будови нового ладу на основах комуністів-большевиків".

До сього приготовлятися закликає „Маніфест" українських робітників і бідних селян української Галичини. „Куйте кріси і осторожно приготовляйтеся до рішучого бою. В нас є правдиві і щирі союзники — се Радянська Украіна і Совітська Росія. Там є наші приятелі, котрі в рішучий момент прийдуть нам з помічю".

Чи справді Галичина може так певне надіятися на поміч Совітської Росії й Радянської України, — се показав рижський договір. Большевики, щоб купити собі мир з Польщею, не завагалися відступити Польщі стільки українських земель, скільки та захотіла.

Се — в МИНУВШОСТИ.

А що-до будучности — цікаві відомости приносить берлінське „Українське Слово" про договір Комуністичної Партії України і Комуністичної Партії Польщі що-до Східної Галичини. Сі відомости такі:

Комуністична партія України („Комуністична партія України" — се партія зложена переважно з російських елементів на Україні і зовсім залежна від Москви. Вона є урядовою партією, яка має державну власть в Українській Радянській Республиці.) й Комуністична партія Польщі на спільнім засіданню в Москві заключили угоду про управительнення комуністичної праці в Східній Галичині. Виходячи з того, що Східна Галичина є частю Польщі, угода постановляє, що комуністична акція в Східній Галичині має бути ведена Центральним Комітетом Комуністичної Партії Польщі, під його „політичним і організаційним проводом". Комуністична партія Східної Галичини має творити територіяльну краєву орґанізацію Комуністичної партії Польщі і працювати „в рамєнах статута й ухвал Комуністичної Партії Польщі".

Щож сталося би з українською Галичиною, коли-б комуністичній партії Польщі вдалося захопити державну владу в Польщі в свої руки? Тоді очевидно українська Галичина стала би частю Польської Радянської Республики! Бо допустити, що тоді комуністична партія Польщі признала би українській Галичині — говорячи колишніми словами Леніна в відношеню до України — „самовизначенне аж до повного відділення", допустити се нема ніякої основи.

Та польське пануванне є польським пануваннем і воно також в комуністичній формі було би для українських робітників і бідних селян таке саме, як було все для українського народу.

Український нарід Галичини мусить перше всего визволитися зпід панування Польщі, а коли вже буде мати державну незалежність, тоді заведе в себе такий лад, який йому найбільше буде відповідати.

Українські комуністи можуть, як і инші партії, старатися прихилити український нарід до своеі програми.

Та коли вони йдуть під команду Комуністичноі Партії Польщі, то вони є польські слуги, які помаґають Полякам укріплювати пануванне на українській землі.

Прага, 9. падолиста 1921.

Др. Михайло Лозинський.

ГРОШІ НА БОНДИ

ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA (2ND DEP.)
1901 COLUMBIA ROAD, N. W., WASHINGTON, D. C.
ТА ПОДАТИ ІМЯ І АДРЕСУ. БОНДИ ВИСТАВЛЕНІ НА 5, 10, 25, 50 ТА 100 ДОЛЯРІВ

ПОСЛУХ СВОЇЙ ВЛАДІ!

(Надіслана стаття).

Тільки люди слабого характеру оправдують свої невдачі лихими обставинами та ворогами. Чоловік з розумом та сильною волею, коли впаде в біду, бачить передівсім свої власні провини і похибки.

Оттак саме проявляється і душа цілих народів. Нам, Українцям, не вільно заслонювати своїх гріхів скидуваннем усеі причини за невдачі — на ворогів.

Треба розкрити перед собою усе, що спричинило заваленне нашого державного будинку.

Найбільшою провиною українського народу було це, що ми не вміли пошанувати і слухати своеі влади.

У пору, де було треба висилити всю енерґію на скріпленне свого державного життя, ми піднимали партійні кличі. Намісць того, щоби згуртуватись усім біля всеукраїнськоі загально-національноі ідеї, ми старалися, щоби тільки „моя" партія захопила владу.

У тій партійній амбіції було тілько личного себелюбства.

Самі передові люди відложили на другий плян добро української держави, щоби тільки захопити уряд, — догодити амбіції та добути гроший!

Той брак національної карности вється чорною гадюкою через усю нашу бувальщину.

А наші історики, намісць виказати той гріх нашої суспільности, накидаються мокрим рядном на дієві постаті наших найславніїйших людий. Це не штука критикувати Хмельницького, Дорошенка, Мазепу, чому вони не доконали цього чи другого діла. Завдача українського історика у тім, щоби вказати їх великанські подвиги, щоби змалювати їх тим, чим вони були, а саме — ґеніями визвольної роботи. Коли не вдалось їм вчинити України независимою державою, то це не їх ґріх, а вина української суспільности.

Досі написані історії нашої вітчини виглядають так як образ, у котрім повно тіний. Коли де і є спроба кинути світло, то воно таке замрачене, що не проганяє чувства загальної темряви.

А однак це історична брехня. Цей шкідливий песимізм, що навчив нас нехтувати всякий авторитет, це хора уява таки наших істориків.

Кромі соток світлих постатий, які записані історією, що відзначилися посвятою і геройством, Україна має у своїх могилах міліони людий забутих, несписаних, безіменних, які пожертвували себе для її свободи.

Не тільки козаків, не тільки Січових братчиків! **Де гинув оден козак, там поруч клалися голови соток селян.**

Через край повна кровава чаша наших жертв! Про це не вільно забути ані історикови ані жадному Українцеви. Це скарбниця громадського почування для волі.

Якби в нашій суспільности було тільки громадського розуму що охоти до жертв, Україна була би одною із наймогучіщих держав у світі.

В тім і біда, що наше громадянство безкритичне. Ніде нема тільки пригожого поля для амбітників, що у нас. Так воно було в минувшині, так воно є ще і до тепер.

Ми все були майстри до нищення своеі влади. У князівські часи ми тільки те й уміли робити, що скликувати віча і проганяти наших начальників держави. Перемінювати пoти, поки не знищили усеі державноі машини; поки не залізли у чужі ярма.

Ми втратили свободу, бо дорожили занадто личною свободою; бо волю і сваволю мали за одно.

Ми ладили повстанне проти самого Хмельницького, щоби звалити його з гетьманства. Проти Мойсея України!

А відтак?! Проти Виговського — Пушкар; проти Юрася — Тетеря; проти Сомка — клятий Брюховецький; проти Дорошенка — Самійлович, — і так доти, поки не „доборолась Україна до самого краю"!

Правобережне Подніпрове стало пустинею під управою Ляшні, а Лівобереже проковтнула, як галушку Московщина. А Галичина, як була, так і осталa, — краем, де з огнем і мечем гуляли „ланцутські чорти" Стадніцькі, Каньовські, Потоцькі і тисячі поменьших ляцьких чортенят-„панів".

Ми самі завалили нашу державу, бо не хотіли слухати свого власного уряду. Якийнебудь амбітник наобіцяв нам дуль на вербі, і ми ішли за ним проливати свою і своїх братів кров.

Ми все були невдоволені із законної влади. Все шукали ліпшої. І так ступінями спустились аж на саме дно.

Нема народу на світі, аби мав завсіди ідеальне правительство. Не всі президенти Злучених Держав були Вашингтонами та Лінкольнами. А проте розумний американський народ не чинить безупинних революцій. Тільки у темнім та дикім Мексику революція являється політичним ідеалом.

Мудре громадянство критикує похибки своеі влади і старається запобігти лихови парляментарними способами. Воно не зривається до бунту за першим проявом невдоволення. Воно жде до часу виборів.

У такій порі ,де нарід бореться за волю, коли ще немає закріпленої держави, революція проти своеі влади є не тільки державною зрадою. Вона є злочином, якого не можна виповісти словом.

Колиби в Америці Вашингтон був мав не Анґльо-Сасіс але Українців в боротьбі за волю, то вони були би скинули його з начальства над армією таки першого року війни.

Вашингтон програв більше битв аніж виграв. Але Американці уміли його виправдати. Вони бачили у нім представника своеі власної влади і стояли при нім поти, поки не прогнали чужу владу на все.

• • •

Старий, розумний народ Китайців. Уже, 2,700 літ перед Христом управляли пшеницю, просо, чай, риж, фасолю і цукрову тростину. У тім часі вже зачали виробляти шовк. На 600 літ перед Христом вони вже **друкували книжки.** На тисяч літ перед Христом винайшли компас; зложили хінський словар; винайшли математику; займались астрономією; винайшли стрільний порох.

В Хінах усі люди письменні. Щоби між ними мати повагу, є тільки оден спосіб, а саме через науку. Китайці не признають жадних кляс. Батько може бути першим чоловіком в державі, а діти на самім споді. Щоби стати урядником, треба зложити відповідний іспит. Чим хто більше учений, тим до більшої доходить поваги і значіння у своїм краю.

Кождий Китаєць учиться в школі трох річий: 1) своеі віри, 2) своеі історії і своїх законів, 3) як управляти землю.

Ця наука подається кождій хінській дитині не тільки у школі, але дома і при кождій обставині.

Здібніщі діти ідуть відтак до вищих шкіл, де переходять через оден, два або і три публичні іспити. Після здібности і характеру добиваються опісля відповідних публичних урядів.

Той стариний народ, що донедавна мав провід над усім людським знаннем, має таку приповідку:

— **Пізнай минувшину, а будеш знати будуччину!**

А оттаку другу:

— **Предки, що хотіли управляти добре цілою державою, учились наперед управляти добре малою частию краю. Щоби вміти рядити частию краю, вони заводили добрий порядок у власній родині. Щоби добре рядити родиною, вони вчилися добре рядити собою. Щоби рядити добре собою, вони чинили праведними свої серця.**

На сих основах держиться китайська безоружна держава від непамятних віків. Вони правдиво культурні люди, бо вважають пролив крови, війну, за найбільше зло. На найнищім ступіні у їх суспільности стоїть жовнір і фабрикант оружя.

Нарід хліборобів і домашнього промислу! Нарід фільософів і учених! Нарід о 400 міліонах душ! Найстарший нарід у світі!

Кілько світових бурей перейшло понад їх головами! А вони стоять, як ті тисячелітні кедри. Ні гураґан, ні грім не годен їх перемогти. На місці поломаних галузий відростають нові, — засмалений перуном пень заливається новим соком, новим життєм.

Япанці то тільки ученики Китайців. Це варвари, уцивілізовані Хінами. А однак і ця другорядна культура учинила Японію першорядною державою у світі. За сорок літ вони пережували усе, що культура білих творила через чотири сотки літ.

Що-ж є це, що творить Китай і Японію такими непереможними?

Ніщо інше а тільки **велика пошана традиції!** Ціле їх виховання оперте на обожанню предків. Із того виходить сильна повага для родичів, релігійне чутте для своеі старинноі культури і пошанівок для своеі влади.

Кріпка родинна звязь чинить міцними китайський та японський нарід.

Тільки ті народи доходять до сили, котрі мають сильну сімю.

Жиди защезли би давно, якби не могуче родинне чувство і випливаючий з того патріотизм. Нехай ніхто не дасть себе піддурити тою тандитою, яку чуємо від жидівських бесідників по вічах. Вони пропаґують інтернаціоналізм, але самі є жидівськими націоналістами аж до шовінізму. Розуміється, їм байдуже, чи Жид говорить по еспаньски, чи по німецьки чи якою другою мовою. Жидівський патріотизм не у тім. Многоязична жидівська маса звязана в одно чувство одноплемінности спільної культури — цілою своєю традицією.

Розсіяні по усьому світу, вони нині сильніщі ніж тоді, як мали свою власну державу. „Всі за одного" — це у них не пустий клич. Най станеться кривда кому з Жидів, то по цілім світі пійде такий крик, що діло мусить залагодитись добре. Жиди мають у кождім краю свою власну владу, що править цілим їх національним життем. Вони нарід розумний. Вони повинуються тій своїй владі безумовно.

Коли поглянемо видючими очима на це, що тепер переживаємо самі, то мусимо побачити, що тільки той нарід кріпкий, котрий розвиває свою питому культуру, збудовану на традиції роботи предків.

Відкиненне своеі минувшини як чогось пустого, а захопленнє готовими чужими ідеалами потягає за собою занепад або і розвал народу.

Кождий нарід має своєрідну психіку, інші економічні і політичні обставини. Тому не може бути одного шаблону, щоби форма культури усюди була була однака.

Японці захопили тільки матеріяльні добутки західної культури. Духово не перемінились ніяк.

Зелізниці, фабрики, аероплянии і тисячі других винаходів, які переймили від білих, не навчили Японців нехтувати своеі традиції. Пошанівок ботьків і своеі влади у них днесь таксамо сильний як сорок літ назад.

Якжеж траґічно вийшла ціла переміна в Росії. Таксамо якби Ескімосам казав познимати їх кожухи, а повбиратись у легенькі одяги горячих країв!

Гурток авантурників і божевільних доктринерів прийшов спробувати, кілько потрафить витримати терпеливий російський мужик.

Часом навіть здається, наче це **рука злочинних местників хоче до тла вигубити російський народ.** Бо большевицька пила завзялась різати народній пень при самім коріни.

Нема страшніщого злочину як розбивати сімю. Що вийде з дітий, які погорджують родичами і глумляться з усеі бувальщини, з усіх основ своеі культури?

Що найде чоловік в життю, аби заступило йому це правдиве щасте, яке дає родина? Чи не є це спроба, щоби завернути людську культуру — у безвісти?

Оттакусаму злочинну роботу роблять між нами ті, що сіють між нами погорду для нашої традиції.

Аж встидно читати чи слухати, як наш народ дає себе туманити всіляким бовдурам, котрих ціле знанне у тім, що навчились читати й писати тай то не до ладу.

Уживаю умисне цего слова „бовдур", бо це якраз характеризує тих наших „просвітителів". Як на бовдура можна щонебудь наліпити або накинути, так і на наших „бовдурів" наліпиш чи наконеш щонебудь. Прочитає такий безумець якунебудь книжку чи брошурку, не розчовпає, не зрозуміє як слід, не скритикує власним розумом, не подумає, чи воно здале чи ні, — от звичайний бовдур. Відтак лізе обліплений тою чужою тандитою та захвалює свій товар як лік на усі суспільні хороби.

А наш народ, аби міцний голос, аби у бесіді було часто „пролетар" та „буржуй" та „робучий клас" — плеще у руки, якби самому Сократови.

Нашим розумним людям руки опадають, коли бачать ту неправду, що розум і глупота оцінюються народом на рівні.

На одних народніх зборах жаден з бесідників не дістав таких плесків, як той, що сказав отсю мудрість:

— „Вам кажуть розум, наука! Ага! На це, щоби нас, робітників, наукою та розумом ще гірше закувати. А я вам, братці, кажу, наплювать на розум, начхать на науку! У нас аби здоровий кулак! Розправимося з проклятими буржуями, з їх розумом та наукою по свому!"

Яка безмежна глупота! А віче аж гуділо від оплесків та окликів для бесідника.

Такий бовдур перемішає з болотом усіх наших героїв, віру, звичаї, мораль, — а ми ще й плещемо в долоні, за це, що плює нам безлично в очі...

• • •

Ми втратили независимість через непослух своїй владі.

Як інцидент нашого безголовя хай послужить оцей примір. Коли Скоропадський був гетьманом, він видав розказ Стрільцям, щоби ішли обороняти Львів. Бувший редактор бувшого „Діла", теперішній кореспондент „Свободи", др. М. Лозинський, не сподобав собі гетьмана і зачав пером революцію проти Скоропадського. Воно так легко сидіти за столиком і бути революціонером. Др. М. Л. здавна виявляв себе мабуть чи не одиноким українським анархістом. А, звісно, анархістам держави не треба. Ну, і вийшло цікаве диво. Анархіст був редактором національної часописі, а національні відділи Стрільців послухали не своеі національної влади, а анархіста-редактора. Замісць пійти на оборону Львова, пішли валити гетьмана. А як тоді звалили, то і досі Україна не годна добути тодішньої сили.

Ой майстри ми, майстри до валення! Ми любимо чванитися своїм революційним духом. Мексико повне того добра, а **кожда революція тільки глибше пхає мексиканського мужика на саме дно нужди.**

Нашим гаслом повинно бути: Проч з такою революцією, проч з революціонерами проти української влади! Най живе боротьба за независиму Україну!

Не революції ми хочемо, а святої війни проти ворогів нашого роду. А коли очистимо рідну землю від наїзників, **ми не хочемо „революційної диктатури" міської зволочі.** Ми хочемо, щоби **відпоручники цілого народу** уложили закон і завели порядок на Україні.

Поки нема вибраної народом осередньої влади, поти нашою владою є кождий начальник військового відділу для того округа, у котрім ведеться боротьба за свободу України. Для Галичини уряд Петрушевича є під теперішню пору одинокою законною владою.

Українська суспільність мусить піддержати свою тимчасову владу поти, поки не здобуде держави.

Коли навчимося слухати, збудуємо. Україну. Коли не будемо слухати своеі власної влади, будемо мусіти слухати чужої: ляцької і московської!

Н. С.

КІЛЬКО ПООДИНОКІ ГРОМАДИ ЗЛОЖИЛИ ДОСІ НА ПОЗИЧКУ.

До дня 30-го падолиста, 1921, зложили українські громади в Америці на Позичку Національної Оборони слідуючі суми:

(Виказ зладжений пятий раз).

1.	Chicago, Ill.	7,625
2.	Philadelphia, Pa.	4,068
3.	Jersey City, N. J.	2,600
4.	Woonsocket, R. I.	2,580
5.	Newark, N. J.	2,495
6.	New York City	1,800
7.	Hamtramck, Mich.	1,335
8.	Brooklyn, N. Y.	1,315
9.	Syracuse, N. Y.	1,205
10.	Perth Amboy, N. J.	1,165
11.	Rochester, N. Y.	1,005
12.	Elizabeth, N. J.	955
13.	Detroit, Mich.	925
14.	Shamokin, Pa.	915
15.	Passaic, N. J.	760
16.	Manville, R. I.	755
17.	New Haven, Conn.	755
18.	Wilmington, Del.	735
19.	Minneapolis, Minn.	705
20.	Carnegie, Pa.	700
21.	Centralia, Pa.	700
22.	Pittsburgh, Pa. (S. S.)	600
23.	Amsterdam, N. Y.	562
24.	Little Falls, N. Y.	550
25.	Bayonne, N. J.	535
26.	Allentown, Pa.	525
26.	Allentown, Pa.	525
27.	Boston, Mass.	470
28.	St. Joseph, Mo.	445
29.	McKees Rocks, Pa.	440
30.	Millville, N. J.	440
31.	Pittsburgh, Pa. (N. S.)	410
32.	Cohoes, N. Y.	360
33.	Avoca, Pa.	355
34.	Baltimore, Md.	325
35.	Addison, Conn.	320
36.	Cornell, N. Y.	300
37.	Shenandoah, Pa.	281.70
38.	Providence, R. I.	280
39.	Altoona, Pa.	270
40.	Stapleton, N. Y.	250
41.	Utica, N. Y.	250
42.	Rossford, O.	245
43.	Elizabethport, N. J.	215
44.	Mattituck, N. Y.	205
45.	Holyoke, Mass.	200
46.	Rome, N. Y.	200
47.	Jeanette, Pa.	195
48.	Paterson, N. J.	195
49.	Stamford, Conn.	195
50.	West Easton, Pa.	190
51.	Yorkville, O.	190
53.	Wilton, N. D.	185
54.	Desloge, Mo.	180
55.	Woodhaven, Conn.	180
56.	Harra, Okla.	175
57.	Washington, D. C.	175
58.	Milwaukee, Wis.	170
59.	Glastonbury, Conn.	165
60.	Trenton, N. J.	165
61.	Racine, Wis.	160
62.	Scranton, Pa.	155
63.	Curtis Bay, Md.	150
64.	Lancaster, N. Y.	150
65.	St. Paul, Minn.	150
66.	Kansas City, Kan.	145
67.	Danbury, Conn.	150
68.	East St. Louis, Mo.	135
69.	Whitestone, N. Y.	125
70.	Hartford, Conn.	115
71.	McAdoo, Pa.	115
72.	Northampton, Pa.	115
73.	Peoria, Ill.	115
74.	Chester, Pa.	110
75.	Thomas, W. Va.	110
76.	Olean, N. Y.	100
77.	Ramey, Pa.	100
78.	West Park	100
79.	Arnold, Pa.	95
80.	Braddock, Pa.	95
81.	Erie, Pa.	95
82.	St. Michael, Pa.	95
83.	Wheeling, W. Va.	95
84.	Lawrence, Mass.	85
85.	Toledo, O.	80
86.	Minersville, Pa.	75
87.	Portland, Ore.	75
88.	Mt. Carmel, Pa.	65
89.	Plainsboro, N. J.	65
90.	Vandergrift, Pa.	65
91.	Wilkes Barre, Pa.	65
92.	Auburn, N. Y.	60
93.	Bakerton, Pa.	55
94.	Bridgeport, Conn.	55
95.	Camden, N. J.	55
96.	Latrobe, Pa.	55
97.	Dawson, Pa.	50
98.	Gary, Ind.	50
99.	Granville, N. Y.	50
100.	Keipert, Pa.	50
101.	Majestic, Ky.	50
102.	New Castle, Pa.	50
103.	Palmer, Mass.	50
104.	Phoenixville, Pa.	50
105.	Port Jervis, N. Y.	50
106.	Simpson, Pa.	50
107.	Smoke Run, Pa.	50
108.	Taylorville, Ill.	50
109.	eWst Pullman, Ill.	50
110.	Spring Valley, N. Y.	37
111.	St. Francois, Mo.	30
112.	Bairdford, Pa.	35
113.	Buffalo, N. Y.	35
114.	Slickville, Pa.	30
115.	Decatur, Ill.	35
116.	Whitinsville, Mass.	35
117.	Bentleyville, Pa.	25
118.	Cleveland, O.	25
119.	Johnstown, Pa.	25
120.	Loomis, N. Y.	25
121.	Mahanoy Plane, Pa.	25
122.	Putnam, Conn.	25
123.	Rutland, Vt.	25
124.	Turners Falls, Mass.	25
125.	Unity Station, Pa.	25
126.	Warren, R. I.	25
127.	Webster, Mass.	25
128.	West Rutland, Vt.	25
129.	Worcester, Mass.	25
130.	Adams, Mass.	20
131.	Bath, Pa.	20
132.	Mahanoy City, Pa.	20
133.	Winding Gulf, W. Va.	20
134.	Augusta, Ga.	15
135.	Binghamton, N. Y.	15
136.	Des Moines, Iowa	15
137.	Elmira, N. Y.	15
138.	Youngstown, O.	15
139.	Westbury, N. Y.	15
140.	Auburn, Wash.	10
141.	Blue Stores, N. Y.	10
142.	Crabtree, Pa.	10
143.	Crompton, R. I.	10
144.	East Douglas, Mass.	10
145.	Harrison, N. J.	10
146.	Little Fals, N. Y.	10
147.	Long Island, N. Y.	10
148.	Malvern, Pa.	10
149.	Mishawaka, Ind.	10
150.	Monessen, Pa.	10
151.	Northumberland, Pa.	10
152.	Oxford Furnace, N. J.	10
153.	Parksville, N. Y.	10
154.	Ramsen, N. Y.	10
155.	Rockland Lake, N. Y.	10
156.	Sayesville, R. I.	10
157.	Taylor, Pa.	10
158	Washington Depot, Conn.	10
159.	Wellsburg, W. Va.	10
160.	Weserly, R. I.	10
161.	Williamstown, N. J.	10
162.	Garfield, N. J.	10
163.	Cambria, Pa.	5
164.	Gorham, N. D.	5
165.	Hadley, Mass.	5
166.	Nemacolin, Pa.	5
167.	Olyphant, Pa.	5
168.	Ontario, Man., Can.	5
169.	Watervliet, N. Y.	5

ЧИ ЗНАЄТЕ СКІЛЬКИ ВАША ГРОМАДА ПОВИННА ЗЛОЖИТИ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ?

Це залежить від числа дорослих Українців у вашій місцевости, які заробляють самі на себе і мають під сей час роботу.

Числячи, що кождий такий Українець може жертвувати пересічно 10 долярів, то якщо у вашій громаді живе приміром, 50 таких Українців, вона повинна би зложити кругло 500 долярів, а як 100, то ваша громада повинна би зложити 1000 долярів.

Чи ваша громада зложила стільки троша, що повинна? Це тільки ви самі можете і повинні найкрасше знати.

Бороніть Рідний Край!

Купуйте Галицькі Бонди!

ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ НАСИЛЬСТВ НАД УКРАЇНЦЯМИ.

Дня 16. жовтня відбулися у Відні, в салі Тов. „Єдність" численні збори української кольонії, скликані з ініціятиви пп. д-ра Д. Левицького і А. Жука. Предметом нарад зборів було положення українського населення на західних українських землях. До проводу нарадами були вибрані пп. д-р Д. Левицький, головою, і С. Пащенко, секретарем. Реферував справу п. А. Жук.

Референт з початку подав короткий нарис розвою нашого державного життя, відновленого в процесі світової війни і російської революції, відтак довше спинився над положенням тих українських земель, що знаходяться тепер під Польщею, Румунією і Чехо-словаччиною. Спеціяльну увагу звернув референт на Галичину, Холмщину, Підляссє і Волинь, де відбуваються нечувані факти насильства над Українцями, де Поляки переслідують і винищують все, що є українського. І коли справу Східної Галичини представляє і боронить перед зовнішнім світом уряд західно-української республики, то справами Холмщини, Підляссє і Волині ніхто не займається, а українське населення сих областей живе під страшним польським терором і не може само піднести голосу в свою оборону. В подібнім положенню находяться Українці на Буковині і в Бесарабії під Румунією і в Підкарпатській Руси й Чехо-Словаччині, де рівнож провадиться протиукраїнська політика. Обовязком еміграції української взяти в оборону своїх одноплемінників в Польщі, Румунії і Чехо-Словаччині і запротестувати перед культурним світом проти винародовлюючої політики тих держав супроти українського населення. З огляду на те, що національна права українського населення в тих державах є запоручені міжнародними договорами, над виконанням яких має чувати Ліґа Націй, а правно-державне становище Східної Галичини доси ще не вирішене, при чім верховні права над цею областю належать до держав Антанти, треба звернутися з апелем як до держав Антанти, так і до Ліґи Націй, щоби вглянули в польську, румунську і чехо-словацьку господарку на українських землях і забезпечили національні права українського населення тих земель, перед посяганнями Поляків, Румунів і Чехів.

Над рефератом п. А. Жука виввязалася оживлена дискусія, в якій забирали голос головно присутні на зборах українські комуністи (Дятлів, Товмачов, Пасічник), які підносили, що до того стану річей, який істнує на західних українських землях, допровадила політика буржуазних українських правительств, які виступали і далі виступають проти революції і радянської форми власти на Україні, а тримали і тримають з Антантою, яка власне віддала на потали Полякам, Румунам і Чехам західну українські землі. Дуже гостро проти комуністичних бесідників і режіму на совєтській Україні виступав д-р Трильовський.

По сій дискусії Збори приняли всіми голосами проти 7. слідуючі резолюції, запропоновані референтом п. А. Жуком:

1. Українські Збори у Відні протестують перед цілим цивілізованим світом проти нечуваного насильства, якого допускається Польща над українським населенням Східної Галичини, Холмщини, Підляссі і Волині, вбрутальний спосіб переслідуючи тут всякі прояви українського національного життя.

Щоб оправдати свої заборчі претензії до українських земель, в хвилеве посідання, яких прийшла Польща насильством і обманом, польське правительство, при помочи урядового апарату і цілої низки польських організацій, постановило в короткій дорозі надати тим з поконвіку українським землям польський характер.

В цій цілі від довшого часу парцелюються величезні простори землі, политої потом і кровю українського населення, між польських кольоністів, а Українців усуваєтся від купна призначеної на парцеляцію землі.

На Холмщині, Підляссю і Волині в дикий, кощунственний спосіб перемінюється православні церкви на католицькі костели.

Скрізь в Польщі переслідується українську мову в публичному життю, а тих, хто її уживає, карається.

Особам української народности, відмовляється служби в публичних інституціях, на залізницях і проч., вимагаючи зміни релігії і народности.

В чисто українських околицях закладаються польські школи і силою примушується вчитись в них українських дітей, а в заложенню навіть приватних українських шкіл і інших просвітних інституцій відмовляється.

Переслідується і гальбується розвиток українських економічних організацій.

Відмовляється всякої помочі з публичних фондів, на які складаються і податки українського населення, на українські культурні цілі, натомість щедро запомагаються польські товариства на полонізаційну діяльність серед Українців.

Всі вищі школи у Львові замкнені, перед Українцями і тисячі української академічної молодіжи остають без науки.

Одні наміри української суспільности власними засобами створити приватні українські університетські курси викликали формальний погром зі сторони польських властей і польської суспільности над українськими культурними діячами і українськими культурними інституціями.

Цілий ряд українських культурних інституцій або завішено польськими властями, або не можуть нічого робити з причини терору польської адміністрації.

Цілі тисячі громадських діячів без всякої причини сидять в криміналах. Майже всю українську пресу заборонено.

Вінцем сих знущань над Українцями є заряджена недавно польським правительством конскрипція населення, яка має власне, ствердити польський характер Східної Галичини, Холмщини, Підляссі і Волині, під час якої силою оружа примушувано Українців подавати себе за Поляків і польських горожан, а непокірних рабовано, катовано і до криміналів запроторювано.

На тлі сих невиносимих відносин зродився недавній виступ молодого українського академіка Федака в начальника польської держави Пілсудського і львівського воєводу Грабовського. Коли ці відносини будуть тривати далі, то подібні вчинки відчаю можуть повторитись знову.

За все то, що діється в Польщі над українським народом, відвічальними є держави Антанти, що допомогли Польщі оружно знасилувати волю і право українського населення бувшої австро-угорської монархії до самостійного державного життя, дали їй мандат на військову окупацію Східної Галичини, а застерігши собі зверхні права над сею областю, не почуваються до обовязку забезпечити національні і людські права українського горожанського краю.

Збори протестують рівнож проти румунізаційної політики румунського правительства на Буковині і в Бесарабії та проти централістичної політики чехо-словацького правительства відносно Підкарпатської Руси.

2. Збори заявляють, що всі Українці, без ріжниці політичних напрямків, стоять на становищи цілости і неподільности української національної території та власної державности, яка забезпечить поодиноким областям України найширшу самоуправу, а національним меншостям свободу культурного розвою.

Істнуючий тепер на українських землях правно-державний стан, що є випливом хвилевої перемоги над народом нашим заборчих сусідів, є станом часовим і переходовим, який ні в чім народу нашого не зобовязує і не спинить його боротьби за своє обєднання.

Але в сім переходовім часі, держави Антанти і покликана за їх ініціятивою Ліґа Націй, прийняли супроти українського населення, що з їх волі знаходиться тепер під Польщею, Румунією і Чехо-Словаччиною, зобовязання охоронити його національні права, а спеціяльно що до Східної Галичини остаточно вирішити правно-державне становище сього краю. Тому збори апелюють до держав Антанти і до Ліґи Націй, щоби виконали свій обовязок супроти українського населення західних українських земель Галичини, Холмщини, Волині, Бесарабії, Буковини і Підкарпатської Русі.

Крім того Збори апелюють до публичної опінії демократії Европи і Америки, щоби вплинула на держави Антанти і Ліґу Націй, аби ті вглянули в польську, румунську і чеську господарку на українських землях.

3. Збори поручають ініціяторам і президії наради зробити відповідний ужиток з ухвалених тут революцій та заініціювати ширшу акцію в обороні національних і державних прав населення західних українських земель.

Крім того від присутних на зборах робітників комуністів і соціялістів була зголошена самостійна резолюція, перший абзац якої зібрав половину голосів голосуючих:

Присутні на зборах українські робітники, комуністи і соціялісти, по обговоренню стану пригноблених кляс і націй в Польщі, Румунії і Чехо-Словаччині, підносять перед світовим революційним пролетаріятом протест проти того гноблення, проти шляхоцького, боярського і кулецкого насилства Польщі, Румунії й Чехо-Словаччини та їхньої покровительки Антанти і закликують своїх товаришів і всіх гноблених до боротьби проти Антанти та її польських, румунських, чеських і українських пахолків.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

НЕ ВБЮ ЙОГО!

Оповідання з життя задунайських Запорожців.

(Продовження). (5)

В хвили, коли Кравчук, що вже виїхав на беріг, обернувся до товаришів, зза куща по тім боці острова висунулась рушниця, за нею старший Некрасовець. Токаренко пізнав його і сягнув по рушницю. Запізно! Гукнув стріл і Кравчук лише розвів руки. Похилилась коневи на гриву і коміть головою, через голову коня пірнув в багно. Наполохані вистрілом коні козаків машинально стрибнули вперед до буланого, що непорушно стояв на березі і станули на твердім грунті острова. Одно і друге сталося рівночасно, так що коні вискакували на беріг саме тоді, коли Кравчук падав з коня. Оба козаки скочили з коний і озирнулися позад себе. Кравчук пропав в болоті як камінь в воді. Токаренко метнувся в кущі, Тимко за ним. В кущах вже не було нікого. Продерлися крізь гущу і побачили, як багном в сторону Некрасівки простували три верхові. Попереду їхав провідник, очивидно сусід Кравчука. Позад нього оба Москалі, убийники Дамяна. Токаренко ненадуманого взяв на мушку послідного коня і випалив. Кінь скочив і разом з верховим молодшим Москалем зсунувся в болото.

„Так... Я нарошно пострілив коня, промовив Токаренко, „щоби драбуга загибав поволи, дусився в болоті... Тепер того старшого. Дай боржій твою рушницю!" звернувся до Тимка. „Заки наряджу мою, він буде так далеко, що куля не досягне".

В тій хвили біля него гукнув стріл. То Тимко, скоро лиш молодий Москаль хлюснув в болото, звернув свою рушницю до старшого і випалив. Хоч був добрий стрілець, ціль вже була задалеко. Замість, як ціляв, влучити в голову, прострілив тільки мязи лівого рамени. Пострілений зойкнув, але з коня не звалився. Заки козаки нанову нарядили рушниці, Москаль вже був задалеко. Щоби не марнувати пороху, вже й не стріляли.

„За ними!" крикнув Токаренко. „Вони ось тут їхали в багно. Я бачив добре, що аж до того місця, де вони тепер є, їхали проходом, простісенькою лінією. Як пустимося за ними, то їх провідник, хоч не хоч, проведе й нас на той бік".

Токаренко сів на коня і вже хотів зїхати в багно. Тимко прискочив до него, вхопив коня за поводи і насилу завернув.

„Не важся! Ти сего багна не знаєш. Тобі так лиш бачиться, що вони ішли простою лінією. Як не будеш держатися фоста провідника, марне загинеш. Мусимо тут дожидати Івана. Він ось-ось прийде повертаючи з Долекії, бо тут, при сім острові сходяться всі три греблі. Він проведе нас до Некрасівки. Як би тут був бовт з якором, то ми, заки він надійде, видобули би з болота старого Кравчука".

„Як би берег і бік греблі ішли стрімко в низ аж до дна багна і він лежав зараз при березі. Але він мабуть зсунувся по спохилости греблі і лежить на дні десь подалі від берега. З берега бовтом не досягне, а лізти в багно не безпечно".

„Дуже далеко не може бути. Зле, що ми не взяли арканів. Козак не повинен пускатися в дорогу без аркана. Як би татаркан, то ти держав би його кінець. Я, зашморгнувши силку на себе, вліз би з бовтом в багно. Може попаби на него. Як би я поринав, то ми витягнув би мене".

„Подумаємо про се, як прийде Іван. Можна би зробити аркан з упряжи всіх трех коний. Тут на острові є вільхи... буде бовт".

Посідали на траві і стали дожидати Івана.

„З якої причини", замітив Тимко, „сей кацап застрілив Кравчука? Чи вже знав, що убитий ним козак син Кравчука і гадав, що тепер батько убитого іде за ним, щоби пімстити смерть сина?"

„Сумніваюся, чи вони вже знають, що Кравчук батько убитого. Однак їм відомо, що тоти, котрих Кравчук провадив, себ то ми, знають про їх злочин і здогадають їх. Вони бажили на наше життя. Через те, що між нами і їх провідником був Кравчук, вони, щоби спрятати котрого з нас, мусили насамперед усунути Кравчука. Ось чому один з них, той старший олбуг застрілив не мене, а Кравчука. Колиж сей погиб, то вони вже не потребують журитися нами. Мабуть не знають, що молодий Кравчук в дорозі сюди. адають, що як забрали нам провідника, то тим одним стрілом і нас обох спекалися. Гадають, що скоро ми вже тут на багні, то без провідника мусимо марне згинути. Або будемо мусіли сидіти на сім острові і згинемо з голоду, або пустимося в дальщу дорогу без провідника і потопимося в болоті. Коби то вони знали, що сюди прийде Іван і не лиш виведе нас звідси, але ще й дізнається від нас, хто убив його батька!"

А Іван не приходив. Сонце вже сідало, вже зайшло. Ба, вже й північ настала. Івана нема... і нема! Козаки зажурилися.

„Може саме тепер, коли він нам так потрібний", журивсь Тимко, „йому не хотілося вертати багном і він пішов домів окружаючи Катлабух?"

„В такім случаю", відповів Токаренко, „ми лише тільки стратимо, що просидимо тут зо дві доби. Він таки прийде. Як зайде до хати, сусід розкаже йому, що сталося з Дамяном, та що батько з двома козаками пішов через багно здоганяти убийників. Він безпечно піде за батьком і знайде нас тут".

„А як йому сталося щось таке, що зовсім не верне? Ось Дамян... або старий Кравчук"...

„То буде вертати сусід Кравчука, що проводив кацапів. Він виведе нас звідси".

„Сей?! Він або їх спільник, або буде потерпати, що ми возьмемо його за спільника. Поки не допевниться, що нас тут вже нема, поти не важиться вертати сею дорогою. Він знає, що ми, як не провидіти і не потопились в багні, то ще сидимо на сім острові смерти. Через багно піде хиба аж тоді, коли не буде сумніватися, що ми, як не втопилися, то бодай вже померли з голоду".

„До сего так скоро не прийде. Маємо досить наших харчів. І харчі, які Кравчук взяв для себе, лишилися. Не стане харчів, то зїмо одного коня. Як вже цілком не буде що їсти, треба нам буде, уповаючи на Бога, сісти найконі. Нехай вони самі шукають в болоті дороги. Наші коні не дурні. Надіюся, що виведуть нас звідси".

Тимко лише похитував головою. Стратившим всю надію, став сердечно молитися. Так пройшла ніч. Сонце зійшло, вже й підоймилось високо, а Іван не приходив. Тимко сидів від рана край острова і пакаючи люльку дивився в сторону Долекії.

„Іде!" крикнув нагло, сплеснувши в долоні. „Хтось іде. Очивидно, він".

„Він, чи не він", відповів Запорожець, „добре, що взагалі іде".

„Я волів би, щоби то був хто инший, не Іван. Як йому сказати про се, що сталося з його батьком, братом? Чи тоді, як в него вдарить такий грім, буде у него тільки спокою і рівноваги духа, щоби міг пройти багно, та ще й нас провести?"

„Тоді лишимося тут на часок і його задержимо, поки не успокоїться".

Іван також побачив, що на острові люди.

„То ти, Тимку?" крикнув, визїдючи з багна. „А то що?... Кінь Дамяна? Хиба приїхав домів і батько взяв його коня... Він сам ніколи не хотів лізти в болото".

„Ні Дамяна, ні твого батька з нами нема", відповів Тимко.

„Хтож вас веде? Хиба сусід, липован? Але і його не бачу з вами".

„Він нас твій батько. Підвів аж під сей острів. Він... тут не далеко, але... Іване! Козакови годиться бути сильнійшим від дуба, щоб не похитнувся, як в него вдарить грім. Будь дужий..."

Іван поблід. Хвилю не спромігся на слово.

„Доповідж решту!" ледви вибовтав. „Кажи! Сталося нещастє? Де батько? Ведучи вас погиб в багні?"

„Ведучи нас за двома убийниками твого брата, погиб від кулі одного з них. Лежить тут на дні багна, при самім острові. Як би жердь з якором, то ми витягли його".

„І Дамян?... Сусе христе!"

Іван захлипав як мала дитина. Коли заспокоївся, сів на траві біля козаків.

„Тепер розкажіть, як до всего того прийшло.

Тимко розповів і підвів Івана до місця, де старий Кравчук зсунувся з коня.

„Видобуду тебе, тату", промовив Іван, ковтаючи слези, „і поховаю по християнськи... Але ая покараю душегуба. Поможете мені знайти і спіймати його?"

„Іду з тобою на край світа, так як се вже прирік був твому батькови, царство йому небесне!" відповів Тимко. „Як проберемося через багно, то отсему Запорожцеви, котрому я наймивсь за провідника, вже не буду потрібний. Від Некрасівки до Ізмаїла недалеко. Звідтам заіде без провідника".

„Я не відстану від вас", перебив Токаренко. „Поїду з вами".

„Я сяду на Дамянового коня", промовив Іван, „бо його треба провадити. Мій гнідий вже має досвід, бо вже не раз пройшов зі мною се багно. Піде за нами без проводу. Надіюся, що душегуба знайдемо в Некрасівці, бо йому мабуть ані гадки, що ви без мого батька проберетеся через багно, та ще й з сином і братом убитих".

Без ніякої нової пригоди, всі три пробралися через багно до берега. До Некрасівки, маленької оселі рибаків, в котрій живе до лиш кілька родин, було четверть години ходу. Перед оселею, край самого багна стояла мала хатина липованського рибалки. Наші поступили до неї на розвідки. Самого рибалки ні його жінки не було дома. Від дітий дізналися, що вчера прийшов багном Від Кислиці провідник з Башмановим. Діти знали його, бо був з Некрасівки. Провідник і Башманов поступили були до них і казали ім зорко слідити, чи хто не надходить багном. Як би побачили когось, мали зараз прийти до села і сповістити про се Башманова. Нині досвіда знов були у них оба. Дивилися з сторони острова на багні і питали їх, чи певно знають, що від Кислиці ніхто не прийшов. Коли діти відповіли, що не бачили нікого, провідник сказав до Башманова:

„То вже й не прийдуть. Але я не буду вертати багном. Вони з голоду ще не померли і безпечно сидять на острові. Піду навкруги Катлабуха."

Діти розповіли також, що їх тато й мама разом з всіма хлопами Некрасівки та що душшими жінками і дівками тепер мабуть на острові Ермакова. Поплили дубами забрати рибу. Засе в селі онбаші (капраль) з десятьма Турками, що прийшли з Ізмаїла питати за якимсь злодієм.

„Не добре, що тоті Турки тут", промовив Іван до товаришів. „Готові вмішатися в наш спір з Башмановом. Не дадуть його в мої руки. Але я знаю, що зроблю. Обезпечуся на всякий случай. Ви ідьте в село. Пробуйте спіймати його і держіть аж я верну. Як би Турки не дали вам взяти його, то пильнуйте, щоби не втік. Я приведу поміч. Тут недалеко маленька оселя буджацьких Татар. Знаю всіх. У них з часта бувають запорозькі рибалки. За яку годину буду назад... з козаками, або й Татарами". Іван сів на буланого і помчав ід півночі. Токаренко з Тимком поїхали до Некрасівки.

Хоч Бащманов допевнився, що козаки лишились на острові, хоч провідник обезпечав його, що без провідника вони не годні пройти багном ні пятьдесять кроків, він ще не чув себе безпечним.

(Дальше буде).

ДОПИСІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Відозва до всіх громадян з повіту Долина, Галичина.

Сими днями я одержав з Німеччини наведене нижше прошенне, яке передаю до загального відома. Злишним є щонебудь до того письма додавати, бо злидні сих жертв війни є нам усім звісні. Длятого я складаю від себе $2.00, а дальші жертви прошу посилати прямо на адресу просячих, або до моеї канцелярії: **T. J. Hrycey & Co., 329 So. 4th St., Philadelphia, Pa.**

Надіслане до мене письмо звучить:

Целле, 12. листопада 1921.

Високоповажаний Пане!

Звертаємося до Вас з просьбою о поданнє до відома нашим землякам на еміграції цего письма:

Коли скінчилася світова війна, вернули ми з ріжних кутків бувшої Австрії під рідні стріхи і думали відпочати по 4-літній заверусі та взятися за привернення до порядку наших господарств, які зістали знищені всесвітною війною. Ми думали, що війні конець, але вкоротці у нас почалася нова війна, сто разів завзятійша. Хижий Лях задумав загарбати нашу землю і відібрати у нас нашу мову рідну, зневажити нашу народність та і нас самих зробити собі рабами. Тоді кождий з нас покидав все, що було йому найдорозше, і йшов на певну смерть, за свободу та независимість своеї рідної країни. Довго тягнулася ця війна і хоробро боролись українські полки за Східно-Галицьку Державу, але ворог накинувся з десять разів більшою силою ніж та, яка у нас була, і ми мусіли уступити на Велику Україну, щоби звідтіль на нього знова рішучо вдарити. Та, на жаль, там чекало нас тесаме горе. Ми мусіли боротися за Велику Україну, де перебули ціле літо. Надійшла зима, а ми голі і босі. Почав нас десяткувати тиф та ріжні пошести. Половина нашої армії вигинула; друга, до якої ми належали, осталася по шпиталях, а останки перейшли до Денікіна. Коли Поляки наступали на Україну, нас піймали хорих та відставили до Тухолі. Звідтіль нас пустили на волю, потім знова забрали та інтернували у Вадовицях. Нас трактували як політичних злочинців і через те знущалися страшно над нами. Поздирали з нас лучшу одежу та обув, так що наше положення було дуже тяжке. І от нас трох старшин з долинського повіту рішили утікати в Німеччину, що нам і удалось. Німці, хоч і приняли нас, та не пустили на волю, але замкнули в таборі біженців, де таксамо приходиться голодувати. З тої причини звертаємося до Вас, Земляки, з просьбою о братню поміч. Думаємо, що Ви не оставите нашої горячої просьби без відповіди.

З глибоким поважанием,

Михайло Річковий, Данило Ількович, Олексій Бандура.

Ласкаві жертви просимо слати на адресу: **Celle, Prov. Hannover, Barack 42 b, Deutschland (Germany).**

За всяку поміч для тих нещасливців я всім жертводавцям складаю згори сердечну подяку.

Теодор Грицей.

АЛБІОН, ПА.

Відозва до Лемків в Америці.

На мої руки прийшло осьтаке письмо з Лемківщини:

Голос зі старого краю до Братів у Канаді й Америці.

Дорогі Землячки й Земляки! Вас кинула доля за далеке море, а з нас вона тут сміється. Але піддаватися ми не смієнмо! Ми боротися повинні, щоб удержатись і не впасти під перевагою чужих. Там за морем Ви працюєте в поті чола з тою надією, що повернетесь у вільну вітчину; а нам у нашій — не нашій вітчині наразі можна працювати тільки економічно. На всі инчі ділянки праці поклала чужа рука свою невмолиму печать... Знаючи одначе, що розвій економічного життя двигає нарід і кладе його міцно на ноги, ми кинулися в цьому напрямі до праці, закладаючи торговельні підприємства, кооперативи. Кооперативи гуртують розбитий нарід, дають змогу заняти великі кадри робітництва й інтелігенції, які зараз лишилися без праці; дають змогу підпирати приватне шкільництво, удержувати бурси, інститути і т. п. Ба, але на це треба фондів! У нас їх обмаль. Через це звертаємося до Вас, Земляки: Поможіть! Це не жебранина, ні! Складайте тільки свої уділи в нашому підприємстві. Кожда льокація найменчого капіталу (навіть 50 центів) для нас дорога, бо зробить нам 2.000 марок, а для Вас принесе добрий зиск, бо 10% доходу, а при тім кождий уділовець стає членом підприємства. Гуртуйтеся проте й на однім чеку присилайте спільно гроші, скільки хто може.

Передаючи Вам зі старого краю братній привіт, кличемо: Памятайте, що в **єдности сила!**

Гроші просимо слати чеками, виставленими в долярах, в листах поручених для Повітового Торговельного Товариства „Поміч", стов. зареєстр. з обмеж. порукою в Мушині, повіт Новий Санч.

Мушина, 19. жовтня 1921.

РАДА НАДЗІРНА:

Свщ. Михайло Дороцький, декан і парох в Злоцькім, предсідатель; **Антін Васильковський**, учитель в Милику, заст. предсід.; **Василь Попадюк**, учитель в Солотвинах, секретар; **Ілько Петрик**, господар, Криниця-село, **Антін Летітка**, господар, Войкова, **Ілько Сметана**, господар Солотвини і **Іван Яськів**, господар Солотвини, члени.

ДИРЕКЦІЯ:

Роман Гурко, Іван Костів, Іван Пилипчук.

Печать: Повітове торговельне товариство „Поміч", стоваришенне зар. з обм. пор., Мушина (п. в місци).

Хотяй повисша відозва говорить сама за себе, то всетаки для яснійшого представлення сеї справи уважаю необхідним додати пару слів від себе.

Ще в передвоєнних часах для помочі нашим селянам засноване було в Криници товариство кредитове „Надія". Було се товариство досить велике на передвоєнні часи і поширяюче свою діяльність на цілу Лемківщину. Однак по розпаді Австрії злодійська Польща в незрівнаній ненависти до всего, що носить на собі український характер, застановила діяльність сего товариства. Знаючи, що з розвитком економічного життя поступає рівнобіжно і політичний розвій кождої нації, Польща почала власне руйнуючу підлу роботу від розбивання та замикання наших економічних і політичних інституцій. І ні одна майже з наших інституцій в Галичині не встоялась перед нашими непрошеними „приятелями".

Мимо того, щоб ратувати наших селян Лемків від голодової смерти і цілковитої загибели, стають знова нові кадри народних діячів до народної праці та із здвоєною енергією, з витревалостю і працьовитостю муравлів зносять все, що порозкидане й розкрадене Поляками, до одної громади, скликають всіх наших селян вдруге з їх незначними уділами і в той спосіб засновують на сей час вже торговельне товариство „Поміч" в Мушині.

Се товариство є одно-одиноке того рода на Лемківщині, оперте на уділах Лемків, і має за ціль спроваджувати для селян по приступних цінах збіже, бараболі, капусту, штучні погної й удержувати товари для щоденної потреби. Однак по причині спадку польської валюти і дорожіння товарів з дня на день потреба прямо фантастичної суми гроша, щоб того рода товариство удержати при життю. Для приміру, директор згаданого товариства, Роман Гурко, пишучи лист до мене, подає, що ваґон пшениці коштує 1,500.000 марок, а ваґон бараболь 350.000 марок польських.

Поважані читачі і тутешні еміґранти з Лемківщини можуть зрозуміти, що є неможливою річию, опираючись тільки на уділах бідних, винищених війною наших селян Лемків, удержати се товариство при життю. Длятого дирекція сего товариства звертається з просьбою до нас, аби ми через закупно хотяйби найменьших уділів помогли їм у виконуванню сего діла. Беручи під розваґу теперішний курс польської марки, не тяжко прийдеться кождому з нас скинутись по кілька чи кільканайцять долярів і переслати їх для благаючих нас помочі наших братів на батьківщині.

Дирекція сего товариства, по одержаню хотяйби найменьшої квоти, вимінить долярі по курсі і впише квоту в марках до книги уділової, а еміґрантови вишле до Америки книжочку уділову на прислану квоту. Квота ся буде опроцентована в міру розвою, навіть на 10%. Через те еміґрант не тратить висланих ним гроший і не тільки що кладе їх на добрий, бо аж 10% дохід, але крім того піддержує своє рідне підприємство і стає членом, співвласником сего підприємства.

Тому я кличу до Вас, дорогі Родимці Лемки: Не забутьмо, що ми є щирі сини тої, на час польськими опришками поневоленої, Лемківщини. Покажім і тепер, що ми вміємо по вродженій нам завзятости, через розвій економічний в першій мірі, скинути ярмо польської гадюки, а витворити свій власний авторітет на нашій земли.

Я з гордостю підношу добру сторону своїх земляків Лемків тут в Америці, що на нас повинні взоруватись інші еміґранти з нашої України, а то: що Лемко вміє працювати, вміє щадити, а ніколи від доброго діла не відказується.

І Ви всі, Лемки, повинні бути гордими з того, що переважно Ви були творцями найбільших і найповажнійших інституцій та корпорацій тут в Америці, і де Лемка нема зі своєю кишенею, там мало помагають блискучі слова мудрійших бесідників. Тому і тепер пораз тисячний покажім, що ми не дамо підупасти згаданому повисше торговельному товариству „Поміч" в Мушині. Покажім, що Лемко і на боже дасть і злодій його обікрав і йому много ще зісталось.

Пропоную, що де жие більше число наших Лемків, напримір в Оборн, Н. Й., або в Ансонії, Конн., і по инших місцевостях, там повинні всі, хто має намір післати меньшу квоту, вложитися разом і з докладним виписом імен і назвиск та його уділу післати через „Амерікан Експрес Ко." дрефтом впрост на руки дирекції сего товариства, на адресу: **Повітове Торговельне Товариство „Поміч", Мушина, Галичина.**

По всякі близші інформації прошу голоситись на мою адресу: **Stephen Bayus, R. F. D. 3, Box 43, Albion, Pa., Erie Co.**

(Проситься всі українські часописи в Америці і Канаді о передрук повисшої відозви).

Стефан Баюс.

СКРЕНТОН, ПА.

Дещо з нашої громади.

Богато людий має мильну опінію про скрентонську українську кольонію з тої причини, що тут є осідок „Народної Волі". Але хто слідить роботу скрентонських Українців для нашої старої Вітчини, той прийде до переконання, що тутешні Українці стоять все в рядах між першими громадами в Америці. Для прикладу наведу, що з нагоди „Українського Дня" в 1917 році зібрано тут $1.608.87, котрі то гроші вислав місцевий комітет впрост до старого краю для жертв війни.

В місяцю грудні 1920 року зложили скрентонські Українці на всенароднім вічу запомоги для старого краю около 2 тисячі долярів, котрі то гроші сейчас зістали вислані до Львова, до Відня і до Праги.

Коли лиш яка збірка появиться, ніколи тутешні Українці не лишаться позаду, але жертвують, що можуть. Одно хиба можна би їм закинути, що вони сим не люблять хвалитись і що до складок беруться трохи пізнійше ніж другі громади.

От і тепер, коли прийшла Позичка Національної Оборони для визволу Галичини з ляцького ярма, здавалося, що скрентонські Українці зовсім не возьмуть в ній участи. І нема що дивуватися, бо, як звісно, „Народна Воля" не попирає сеї складки, а часами таки ворожо до неї відноситься. А лекше сто людий відмовити від якоїнебудь жертви, ніж одного намовити. Лекше руйнувати, ніж будувати. Але скрентонські Українці далися лише хвилево відтягнути від сеї роботи. Вони не хапалися сейчас, а наперед добре розміркували, що се за складка і яка може бути з неї користь для визволу Галичини. І видячи, що иншого способу нема для ратовання рідного краю, як лиш підперти уряд Петрушевича в його роботі, задумали зорганізуватися в Комітет для Збирання Позички Національної Оборони. А треба знати, що ініциятива не вийшла з жадної агітації, а таки впрост від робітників, котрі прийшли до священика і просили, щоби священик заповів віче в церковній галі на день 20. падолиста б. р. На се віче прийшло так богато учасників, що заповнили цілу галю і серед великого одушевлення вибрали комітет із слідуючих осіб: Микола Белеґай, голова; Олександер Мондляк з Тейлор, Па., скарбник і Симеон Пелех, писар. Вибрано також колекторів на всі дільниці міста. На сім вічу президіював п. Осип Заплатинський, містоголова Українського Робітничого Союза. Відтак раджено, в який спосіб осягнути найліпший успіх для закупна українських бондів.

Користаючи з нагоди прибуття д-ра Мишуги на олифантське віче на день 27. падолиста, піддано гадку запросити його день передтим до Скрентону, щоби виголосив реферат на галі У. М. С. А. перед зібраною публикою, яка зійдеться на представленнє. Др. Мишуга прибув на означений день і виголосив дуже гарну промову, з котрої всі щирі Українці були вдоволені. Лиш деякі „комуністи" з Тейлор пробували „атакувати" то д-ра Мишугу то президію віча, але по належитій відправі посідали, а добрі люди зачали приносити гроші на закупно бондів.

Слідуючого дня, в неділю, 27. падолиста, зійшовся комітет в галі церковній і продовжав свою роботу. Тут складали охочі дальше свої вкладки на закупно бондів, а між иншим порушено всілякі попередні збірки на народні цілі та ухвалено домагатися від дотичних касієрів, аби всякі залеглі у них гроші зложили на визволенне Галичини. В тій ціли запропоновано скликати віче на день 4. грудня б. р., на котрім має порішитися остаточно справа з всякими фондами, які або лежать в банках або знаходяться у деяких людий. Члени „Січи", Читальні і „Бояна" ухвалили всі свої фонди передати на визволення Галичини.

Справа закупна бондів у Скрентоні представляється дуже гарно і є надія, що такий енерґічний комітет докаже, що скрентонська громада буде в перших рядах зі своєю складкою. Коли пишу сі стрічки, то вже зложено або декляровано поважну суму, якою можна буде завстидати неодну більшу громаду. Зрештою нема що хвалити наперед, бо результат праці щирих Українців покажеться ділами, не словами.

Василь Гришко.

ЧИ ПІДЕ ПІЛСУДСЬКИЙ НА ПЕНСІЮ?

Малий фейлетон.

Сего нині він сам юще не знає. Та на се щось заноситься. Я згадував вже, що в Польщі дійде троха дальше до сего, що кождий „обиватель" буде як не міністром то принайменьше воловодом чи там воєводою, або иншим великим селедцем чи рибою. Тож не диво, що треба часто зміняти ті „уржендиі" а то дехто зі шляхти бувби покривджений і мусів би забиратися на тамтой світ не бувши ані міністром, ані воєводою ані жадним иншим дармоїдом.

Польська шляхта нагнавши Вітоса пасти кози, посадила на його місце Поніковського, кажучи однак йому, що „мосцє панє добродзєю" не думай часом, що довго тут посидиш; нас тут спорі тисячі таких як ти чекає на твоє крісло. Тож радимо тобі „моц-панє", не розпаковуй навіть своїх манатків, бо кождої хвилі, як нам не подобаєшся, підеш туди, звідки прийшов".

Та на ті мне конець. Поляки видять, що Юзеф Пілсудскі „начельнік паньства" вже за довго сидить на троні. Тож давай шукати зачіпки проти него; а таку зачіпку і легко знайти. Ото недавно „начельнік пньства", добувши всякі гонори і титули, дієтавши від Французів кільканайцять фунтів ріжних менчих і більших, можливих і неможливих відзнак заслуги і хоробрости показався еще більше хоробрим, бо... оженився, чи по шляхоцьки: „пойонл за жонен нєвястен Щербіньскон". А щоби перед молодою жінкою забавитися в героя, тож не завадило би звичаєм давної шляхти пуститися на Україну, а в золотоверхім Києві „вищербіць мєча" о Золоті ворота, бо се мав зробити Болєслав Хробри за „царя Гороха як було людий троха". Та тут шляхта як не крикне „нє позвалям" аж пані начельнікова зімліла. (Великі пані дуже часто і дуже скоро мліють, чим більша пані тим більше мліє). Тож пан Юзеф дав спокій. Та за програну не дав. І при першій нагоді, коли шляхта ущасливлюючи Вільно дала йому і околиці занятій Желіґовским право виборче (розуміеся таке, що більшість Поляків мусить бути вибрана, аби здох!), тут пан Юзеф крикнув: „нє позвалям"; він хоче „ущасливити" цілу Литву і дати право виборче цілій Литві, тобто забавитися в „федерацію" як в Галичині в „автономію".

Що з того вийде, сего навіть львівська поліція не знає (мимо того що вона завсіди все знає). Певним є, що пан Юзеф має погані „медові місяці" і що як так дальше піде, то відхочеться йому панування і піде на пенсию. Баба з воза — коням лекше! Чим більше „ойчизна нєржондем стоі", тим скорше вона карк скрутить!

Юрко.